

УДК 78.071.2(477) “XX”

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.320542>

Ірина Гринчук, кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва
факультету мистецтв
Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка
Мирон Кріль, народний артист України, головний диригент
академічного симфонічного оркестру Тернопільської обласної філармонії,
доцент кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва
факультету мистецтв
Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка
Анатолій Баньковський, заслужений працівник культури України,
доцент кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва
факультету мистецтв
Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка

УКРАЇНСЬКА МУЗИКА В ОРКЕСТРОВОМУ РЕПЕРТУАРІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Піднято проблему “репертуарної політики” в оркестрових та ансамблевих колективах у час складних суспільно-політичних викликів на прикладі діяльності академічного симфонічного оркестру Тернопільської обласної філармонії, студентських колективів ТНПУ імені В. Гнатюка. Представлено форму творчого магістерського проекту, присвяченого українській музиці. Зроблено висновки про актуальність оновлення і збагачення виконавського репертуару творами українських композиторів різних поколінь.

Ключові слова: українська інструментальна музика; виконавський репертуар; академічні та студентські колективи.

Лит. 5.

Iryna Hrynychuk, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the
Musicology and Methods of Music Art Department of the Faculty of Arts,
Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University
Myron Kril, People’s Artist of Ukraine,
Chief Conductor of the Academic Symphony Orchestra of the
Ternopil Regional Philharmonic, Associate Professor of the
Musicology and Methods of Music Art Department of the Faculty of Arts,
Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University
Anatolii Bankovskyi, Honored Worker Culture of Ukraine,
Associate Professor of the Musicology and Methods of
Music Art Department of the Faculty of Arts,
Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University

UKRAINIAN MUSIC IN THE ORCHESTRA REPERTOIRE: MODERN CHALLENGES

Difficult socio-political challenges pose the task of modifying the Ukrainian “cultural landscape”, updating the “repertoire policy”, increasing the role of the national-patriotic component of the repertoire as a factor in the cultural self-identification of Ukrainianness.

This thesis is illustrated by the example of the activities of the academic symphony orchestra of the Ternopil Regional Philharmonic. In order to popularize samples of Ukrainian music, thematic, monographic, “mixed” programs are held, in which Ukrainian and European symphonic music is presented using the method of “creative stylistic parallel”. Cooperation with modern composers, guest performers, conductors, which enriches the repertoire of the orchestra, is an effective form.

On the example of the activity of student groups of the TNPU named after V. Hnatiuk (“Music”, “Dixieland”) repertoire is considered as educational and performing, competition and festival and cultural and educational material. The form of the creative master’s project “Ukrainian Piano Music: European Context” is presented. The concept of the project was to present samples of the piano repertoire at a certain stage in the formation of piano genres in Ukrainian music, the interconnectedness of these processes with pan-European trends, the uniqueness and interconnectedness of varieties of musical style. The concert program featured works of various genres by V. Zarembo, M. Kolessa, samples of piano miniatures by V. Barvinsky and S. Bortkevych, piano cycles by M. Skoryk and B. Filz. We believe that the appropriate themes and repertoire of master’s creative projects will contribute to the formation of national and cultural identity among students and future teachers of art disciplines.

Conclusions were made about the relevance of updating and enriching the performing repertoire with works of Ukrainian composers of different generations.

Keywords: Ukrainian instrumental music; performing repertoire; academic and student groups.

Постановка проблеми й аналіз останніх досліджень. Складні суспільно-політичні виклики сьогодення ставлять завдання модифікації українського “культурного ландшафту”, зокрема, оновлення “репертуарної політики” виконавських колективів та солістів, зростання ролі національно-патріотичного компонента репертуару як чинника культурної самоідентифікації українства (І. Гринчук) [2].

Оновлення репертуару зразками української музики вимагає урахування відповідності їхнього мистецького рівня, суголосного різножанровим зразкам європейської та світової музичної спадщини, актуалізує пошукову роботу щодо повернення до репертуару маловідомих зразків української музичної спадщини, творчу діяльність щодо фахових обробок і аранжувань тощо. Отже, значення оновлення репертуарної політики оркестрових колективів різних складів набуває нового культурно-просвітницького, музикознавчо-пошукового та виконавсько-інтерпретаційного наповнення. Проілюструємо цю тезу на прикладі діяльності симфонічного оркестру Тернопільської обласної філармонії, студентських колективів ТНПУ імені В. Гнатюка.

До проблеми музичної виконавської культури Тернопілля в її історичній ретроспективі зверталися дослідники І. Бевська, П. Медведик, М. Черепанин та ін., аспекти діяльності музичних освітніх закладів різного рівня розглядали І. Гринчук, С. Маловічко та ін. До аналізу діяльності професійних виконавських колективів при освітніх та культурних осередках Тернополя зверталися сучасні А. Баньковський, М. Кріль, Я. Лемішка, Н. Овод та ін.

Мега дослідження – провести компаративний аналіз виконавського репертуару як основи концертно-просвітницької діяльності симфонічного оркестру Тернопільської обласної філармонії, студентських колективів ТНПУ імені В. Гнатюка в умовах суспільно-політичних викликів сьогодення.

Виклад основного матеріалу. Сучасний мистецький контекст Тернополя демонструє активну творчу взаємодію музикантів виконавців і педагогів на всіх ланках освітньої структури – заклади загальної та мистецької освіти, позашкільна діяльність, мистецькі освітні заклади різного рівня акредитації, – із осередками культури, театрами та філармонією [4].

Важливою ланкою мистецької комунікації виступає академічний симфонічний оркестр Тернопільської обласної філармонії. Так, у рамках публікації окреслимо період його діяльності, пов’язаний із часом воєнних викликів, перейдемо до аналізу “репертуарної політики” оркестру як поєднання різностильового і різножанрового репертуару, укомплектованого відповідно до типів програм, завдань конкурсних чи фестивальних вимог, гастрольних виступів тощо.

Вагоме місце у репертуарі оркестру належить українській музиці різних стилів та напрямів, що стало актуальним в концертних програмах від 2014 р.; так, у т.зв. “змішаний” (збірний) формі концерту, поряд із творами світової класики, обов’язковим було виконання творів українських авторів, готувались тематичні програми, присвячені національній музичній спадщині.

Значна увага приділялася поверненню до репертуару маловідомих чи віднайдених творів, для прикладу, опер “Сокіл” та “Алкід” Д. Бортнянського. Саме так до репертуару оркестру увійшли увертюри та сольні арії з опер, а його окрасою стали “Концертна симфонія” Д. Бортнянського та симфонія До-мажор М. Березовського в редакції Вс. Сіренка. У стильовому плані та за формою ці твори близькі до симфоній віденських класиків, особливо В.-А. Моцарта, тому є цікавими для сприйняття різною слухацькою аудиторією.

Подібно, фрагменти з опери “Демофонт” М. Березовського (Арія Тіманта “Misero pargoletto” (“Хлопчику ти нещасний”) з 3-ї дії, Арія Демофонта “Per lei fra l’armi” (“Про неї воїн снить після сичі”) близькі за стилем і мелодикою до зразків з класичної опери, однак, зберігаючи і ознаки українського мелосу. Відгуки аудиторії підтверджують висновки музикознавців (Л. Корній та ін.) про те, що твори українського класицизму (Д. Бортнянського, М. Березовського) за культурно-мистецькою цінністю стоять поряд з відомими зразками спадщини європейських композиторів-класиків.

Підготовка проєктів із включенням творів Д. Бортнянського, М. Березовського стала своєрідним “відкриттям” для широкої слухацької аудиторії, оскільки відбувалося не лише заглиблення у прекрасну музику, але й прилучення до процесу повернення національної культурної спадщини. Так, у коментарях ведучої наголошувалося, що це українські композитори, яких трактували російськими, насамперед через те, що вони, після навчання у Болонській академії (де написали значну частину своїх найвідоміших творів), жили в Петербурзі.

Репертуарний список академічного симфонічного оркестру збагачується і завдяки тривалій творчій співпраці з академічним камерним хором “Чернівці” Чернівецької обласної філармонії ім. Д. Гнатюка (художній керівник – заслужений діяч мистецтв України Н. Селезньова), з академічним камерним хором “Бревіс” Тернопільської обласної філармонії (художній керівник – заслужений артист України С. Дунець). У творчому тандемі було здійснено виконання масштабних вокально-симфонічних творів українських композиторів, серед них: М. Лисенка (кантати “Радуйся, ниво непопята”, “Б’ють пороги”), Ст. Людкевича (кантата “Заповіт”), Л. Ревуцького (кантата “Хустина”), В. Барвінського (кантата “Заповіт”). Мистецька

аудиторія Тернопілля з великим пієтетом згадує прем'єру кантати “Гамалія” М. Скорика (2018).

Власне творча співпраця колективів забезпечує можливість виконувати вокально-симфонічні полотна українських композиторів на високому мистецькому рівні, розвиваючи тим самим традиції інтерпретації цих творів, прилучаючи різновікову аудиторію, зокрема шкільну і студентську молодь, до пізнання кращих зразків національної музичної спадщини.

Ще один приклад співпраці – творчий контакт із Темуром Якубовим, директором музичного товариства ім. Сергія Борткевича, завдяки чому оркестр отримав рідкісні партитури і оркестрові партії симфоній, концертів та симфонічних сюїт цього видатного українського композитора, творчість якого повертається до музичного контенту лише з 2000-х р. Так, у залі філармонії звучали симфонія № 1, концерт для фортепіано з оркестром № 1 (соліст – Лауреат міжнародних конкурсів Артур Нікулін, м. Київ), симфонічна сюїта “Тисяча і одна ніч” С. Борткевича. У творчих планах оркестру – виконання усіх симфоній і концертів композитора.

Оглядаючи репертуар оркестру, відзначимо значний мистецький резонанс від другої прем'єри Концерту для скрипки з оркестром № 4 Є. Станковича (солістка – народна артистка України Б. Півненко). Світова прем'єра твору відбулась у Києві із заслуженим академічним симфонічним оркестром Національного радіо (під керівництвом народного артиста України В. Шейка).

Із знакових монографічних програм згадаємо велику концертну програму, приурочену до 150-річчю від дня народження С. Крушельницької (2022). У концерті, окрім арій з репертуару видатної співачки, звучали авторські та українські народні пісні, оркестровані М. Крілем: “Родимий краю”, “Через сад-виноград”, “А, хто іде”, “Плавай, плавай, лебедоньку” та ін. Ці твори викликали зворушення слухачів, відчуття причетності до славних музичних традицій краю, України загалом.

Ще одна пам'ятна для тернополян монографічна програма була посвячена трагічній і величній постаті В. Барвінського, уродженця Тернополя, засновника Тернопільської філії ВМІ ім. М. Лисенка. Нагодою для підготовки проєкту став вихід у світ друкованого тексту Концерту для фортепіано з оркестром, що відбувся завдяки зусиллям народного артиста України В. Сивохіпа. Зазначимо, що вперше цей твір (ще із віднайдених в Аргентині рукописів) виконала видатна українська піаністка і педагог М. Крушельницька, зокрема, пам'ятаємо її виступи і у Тернополі.

У супроводі академічного симфонічного оркестру під керівництвом М. Кріля партію фортепіано виконувала О. Рапіта – наша землячка, нині народна артистка України, професорка ЛНМА

ім. М. Лисенка, шанувальниця і популяризаторка української музики, зокрема, творів В. Барвінського, які по праву належать до скарбниці видатних мистецьких досягнень української композиторської школи минулого століття.

Зазначимо, що художній керівник і усі учасники оркестру націлені на пошук та інтерпретацію нових та маловідомих зразків українського репертуару. Серед них – несправедливо забуті 9 одночастинних симфоній-увертюр М. Вербицького, автора Гімну України. Завдяки заслуженому діячу мистецтв України Й. Созанському, якому вдалося віднайти і відновити симфонічну спадщину композитора, ці симфонії стали доступними для виконання, неодноразово звучали у нашій інтерпретації в концертних залах Тернопілля, на концертних майданчиках України.

Цікавою стала творча співпраця оркестру із Галею та Лесею Тельнюк, народними артистками України, яка розпочалась в 2020 р. з авторської програми “Agnus Dei” за участю академічного симфонічного оркестру та академічного камерного хору “Бревіс” Тернопільської обласної філармонії. У концерті прозвучали авторські твори сестер Тельнюк на вірші Богдана Ігоря Антонича, Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, Кароля Войтили (Папи Івана Павла II). Ці зразки поезії артистки “наповнили” яскравою палітрою емоцій та переживань, особистісного світосприйняття.

Друга спільна програма під назвою “Наш Шевченко” була виконана 2021 року до річниці від дня народження Кобзаря. Особливістю проєкту стало те, що, поряд з текстами Т. Шевченка, на музику були покладені авторські тексти Галі Тельнюк, прозвучав і надзвичайно цікавий твір “Садок вишневий коло хати” В. Сильвестрова. Обидві програми – цікавий творчий експеримент, який знайшов гарячу підтримку у тернополян.

Ідеї для програм із зразків української музики черпаємо у творчій співпраці. Прикладом можуть служити концерти з академічним симфонічним оркестром Чернівецької обласної філармонії ім. Д. Гнатюка (під орудою М. Кріля як запрошеного диригента), де звучали твори українських композиторів. Серед них: твори М. Скорика (“Туцільський триптих”), музика до драми “Камінний Господар” Лесі Українки, концерт № 6 для скрипки з оркестром, соліст – лауреат Міжнародних конкурсів Іван Дарій Кобзар, м. Київ), Л. Колодуба (“Українські танці”, Сюїта № 2), В. Косенка (Концерт для скрипки з оркестром, солістка – лауреат Міжнародних конкурсів Л. Футорська, м. Львів). Ця ж програма прозвучала у виконанні академічного симфонічного оркестру Тернопільської обласної філармонії.

Серед перших концертів сезону 2023–24 рр. – концерт народного артиста України, професора Н. Пилатюка, де панувала українська музика: твори

М. Скорика (Концерт для скрипки з оркестром № 7 із присвятою Н. Пилатюку, “Карпатська рапсодія” для скрипки з оркестром); твори В. Сильвестрова (“Тиха музика” для струнних), Є. Станковича (“Українська поема” для скрипки з оркестром, симфонічна сюїта “Роксолана”), Є. Петриченка (“Коло”) та ін.

Вагомою складовою української музичної спадщини є оперний репертуар. Так, силами оркестру та солістів Тернопільської обласної філармонії у 2019 р. була здійснена концертна постановка опери М. Лисенка “Наталка Полтавка”, яка з успіхом гралась на сцені філармонії та інших сцен області впродовж наступних років. У 2024 р. молодий диригент оркестру А. Аркуша поновив постановку опери, запропонувавши цікаву її інтерпретацію.

У нашій творчій співпраці вперше в Тернополі була здійснена концертна постановка мюзиклу Богдана Весоловського “Панна Францішка” (нагадаємо, що цей цікавий композитор міжвоєнного періоду, творчість якого була пов’язана передовсім із музичними традиціями Львова, був надовго “виключений” із українського музичного контексту).

Підсумовуючи, можемо стверджувати, що “репертуарна політика” концертів, які готують солісти (народна артистка України Н. Лемішка, заслужена артистка України О. Малецька, Лауреати Міжнародних та Всеукраїнських конкурсів М. Лемішка та А. Оленин, І. Водвуд, А. Томчук), колективи філармонії (жіноче вокальне тріо “Солов’ї Галичини”, чоловічий вокальний квартет “Акорд”) передбачає виконання арій, авторських вокальних творів українських композиторів, обробок українських народних пісень. Традиційними уже стали благодійні концерти та митецькі акції на підтримку ЗСУ, тимчасово переміщених осіб зі східних регіонів України.

Популяризуючи зразки української музики в умовах війни і боротьби за свою державність, мову, культуру, прагнемо поєднувати в одній програмі українську та європейську симфонічну музику, використовуючи метод “творчої стильової паралелі”. До прикладу: В. Косенко. Концерт для скрипки з оркестром – Л. ван Бетховен. Симфонія № 2; Л. Ревуцький. Симфонія № 2 (перша редакція, 1927) – Р. Шуман. Концерт для фортепіано з оркестром. Такі зіставлення дають змогу слухачам вкотре переконатись, що українська музика рівновартісна з найкращими зразками світової класики.

Перед самим початком повномасштабного вторгнення ворога в Україну в рамках Всеукраїнського марафону “Герої не вмирають – Україна пам’ятає” у філармонії відбувся великий концерт за участю народного артиста України, Лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка бандуриста і співака Василя Нечепи (м. Чернівці),

солістів, академічного симфонічного оркестру та академічного камерного хору “Бревіс”.

Підкреслимо, що колектив та головний диригент творчо співпрацюють з відомими українськими композиторами Золтаном Алмаші, Михайлом Шведом, Віктором Камінським, Іваном Небесним та багатьма іншими, з молодими виконавцями-солістами, в репертуарі яких є цікаві зразки сучасної музики.

Урочистим концертом академічний симфонічний оркестр Тернопільської обласної філармонії разом із солістами та академічним камерним хором “Бревіс” відзначили 33-ю річницю Незалежності України. У ньому звучали твори М. Лисенка, М. Вербицького, І. Поклада, П. Майбороди, І. Шамо, Л. Колодуба, В. Гомоляки, М. Скорика та інших українських композиторів.

Отже, можемо стверджувати, що у час воєнних викликів виконання творів українських митців набуває особливого патріотичного, об’єднувального спрямування, спонукає до активнішої співпраці з сучасними композиторами та виконавцями.

Щодо студентських оркестрових колективів, які успішно функціонують на базі ТНПУ імені В. Гнатюка (естрадно-симфонічний оркестр, “Діксиленд”, ансамбль народної музики “Музіки”) зазначимо, що основне навчально-виконавське навантаження доповнюється напрямками активної культурно-просвітницької, благодійної діяльності на основі популяризації кращих зразків вітчизняної музики [3].

Так, учасники ансамблю народної музики “Музіки” (керівники доценти А. Баньковський та Н. Овод) у контексті “мистецької дипломатії” впродовж 2023 р. взяли участь у Першому Міжнародному українсько-польському інноваційному проєкті “Культура III тисячоліття”, у Перших Міжнародних Європейських іграх мистецтв “Culture-Life”, організаторами якого виступили волонтерський рух “Мистецтво перемоги”, Арт-центр “D-Media” (м. Дніпро), польські партнери. У їх виступах прозвучали твори українських композиторів в аранжуванні А. Баньковського для ансамблю.

Українська музика у виконанні студентів ТНПУ імені В. Гнатюка звучала також на XV Міжнародному конкурсі баяністів-акордеоністів “PERPETUUM MOBILE” (Дрогобич, 2024), на XI Міжнародному конкурсі виконавців на народних інструментах “Арт-Домінанта” (Харків, 2024).

Оглядаючи репертуар ансамблю, можемо прослідкувати, що, відповідно до його спрямування, у його діяльності домінує популяризація народної пісні у її сучасних цікавих обробках, представлення творів сучасних українських композиторів, зокрема і регіональних. Так, значне місце у репертуарі ансамблю займають обробки, аранжування народних та авторських пісень, серед них: “Гей, Іване”,

“Ой, я знаю, що гріх маю”, “Ти до мене не ходи”, “Ой, мій милий вареничків хоче”, “Ярема”, “Як я спала на сені”, “Ой, Марічко, чичері”, “Розпрягайте хлопці коней”, “Сусідка”, “На вулиці скрипка грає”, “Там, де Ятрань круто в’ється”, “Коріння” (сл. В. Вихруща, муз. В.Толмачова), “Ой, несе весна відерця” (сл. А. Демиденка, муз. М. Мозгового), “Не забудь” (сл. Б. Стельмаха, муз. Б. Янівського), “Явір і яворина” (сл. Д. Павличка, муз. О. Білаша), “Журавка” (сл. В. Юхимовича, муз. О. Білаша) та ін.

В останній період репертуар колективу збагатився творами в аранжуванні А. Баньковського, серед них: пісні “Три дороги” (сл. Ю. Рибчинського, муз. О. Зуєва), “Над землею тумани” (сл. А. Бінцаровської, муз. С. Рудько), “Тримай мене міцно” (сл. і муз. Х. Соловій), “Україна колядує” (сл. і муз. І. Федішин).

З-поміж обробок інструментальних творів популярними у слухачському сприйнятті є “Фантазія на українські народні теми”, “Молдавська фантазія”, “Тернопільська полька”, “Весільна полька”, молдавський танець “Жайворонок” та ін. Значне число авторських аранжувань для складу ансамблю увійшло до двох навчальних посібників [3].

Тенденція до ширшої репрезентації української музичної спадщини актуалізується і у виконавських класах [1–2]. Так, цьогоріч магістрантка М. Чорній підготувала теоретичне обґрунтування і концертне виконання магістерського проєкту “Українська фортепіанна музика: європейський контекст” (науковий і мистецький керівник доцент І. Гринчук). Концепція проєкту полягала у презентації зразків фортепіанного репертуару “як певної етапності становлення фортепіанних жанрів в українській музиці, взаємопов’язаності цих процесів із загальноєвропейськими тенденціями, особисті і взаємопов’язаності різновидів музичного стилю: історично-епохального, національного, індивідуального композиторського”. У програмі концерту прозвучали концертна обробка “Ой місяцю, місяченьку” Владислава Заремби (1833–1902), Сонатина C-dur (1939) Миколи Колесси, яка є прикладом “національної адаптації” жанру (I частина “Слідами Довбуша”, II частина “Ноктюрн”, III частина “Біля вогнища”).

Були представлені зразки фортепіанних мініатюр, зокрема, нашого видатного земляка Василя Барвінського (Прелюдія № 1 F-dur), та Сергія Борткевича, твори якого повернулися в Україну уже в час її незалежності: “З наспівів няні” тв. 41 № 1 (цикл “З мого дитинства”), Прелюдія тв. 39 № 8.

Окремий блок проєкту презентував фортепіанну творчість видатних митців, родинно пов’язаних зі славетною Соломією Крушельницькою, – Мирослава Скорика (Партита № 5) та Богдани Фільц (“Київський триптих”). Різноманітні твори цих композиторів стали яскравим явищем національ-

ного та європейського музичного мистецтва, вони впізнавані у концертних залах світу, стаючи “музичними амбасадорами” України у час воєнних викликів.

Уважаємо, що відповідна тематика та репертуар магістерських творчих проєктів сприятимуть формуванню “українськості мислення як життєвої потреби українців” (О. Комаровська) [5] серед студентської молоді, майбутніх вчителів мистецьких дисциплін.

Висновки. Можемо констатувати, що основними напрямками оновлення репертуару в оркестрових і ансамблевих колективах виступає актуалізація культурно-просвітницького, музикознавчо-пошукового та виконавсько-інтерпретаційного наповнення його творами українських композиторів, поєднання різновидів програм, з-поміж яких: тематичні, монографічні, “змішані” (збірні) програми, у яких українську та європейську музику представлено із використанням методу “творчої стильової паралелі”.

Ефективною формою є співпраця із сучасними композиторами, запрошеними виконавцями, диригентами, створення нових аранжувань, віднайдення маловідомих творів, що збагачує виконавський репертуар. Ці тенденції особливо актуальні у роботі зі студентською аудиторією, майбутніми вчителями музичного мистецтва.

Отже, оновлення і збагачення виконавського репертуару творами українських композиторів різних поколінь стає вагомим чинником формування національно-культурної ідентичності сучасної молоді.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гринчук І. Український фортепіанний виконавський і навчальний репертуар: регіональний аспект. *Молодь і ринок*. 2023. № 11–12 (219–220). С. 100–105.
2. Гринчук І. Український пісенний репертуар як чинник самоідентифікації та само актуалізації. *Мистецтво та освіта*. 2024. № 3 (113). С. 51–56.
3. Гринчук І., Баньковський А. Інструментальна музика українських композиторів: стильовий та репертуарний аспекти. *Нова педагогічна думка*. 2021. № 2 (106). С. 148–152.
4. Гринчук І., Кріль М. Музичні проєкти для школярів різновікових груп: з методичного і творчого досвіду. *Мистецтво та освіта*. 2024. № 4 (114). С. 51–56.
5. Комаровська О. Мистецька освіта і формування українськості мислення як життєва потреба українців. *Мистецтво як культурно-освітній бренд: проблеми і пріоритети розвитку* : збірник матеріалів I Міжнародного симпозіуму, присвяченого 70-річчю членства України в ЮНЕСКО (24–26 квітня 2024 року, м. Чернівці) / за заг. ред. І.І. Бойчук. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2024. С. 474–478.

REFERENCES

1. Hrynchuk, I. (2023). Ukrayinskyi fortepiannyi vykonavskyyi i navchalnyi repertuar: rehionalnyi aspekt [Ukrainian and educational repertoire: regional aspect]. *Ukrainian Youth and Market*, 11–12 (219–220), 100–105.

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У ПРОЦЕСІ ДОКЛІНІЧНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ В МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

nian piano performing and educational repertoire]. *Youth & market*. № 11–12 (219–220). pp. 100–105. [in Ukrainian].

2. Hrynychuk, I. (2024). Ukrayinskyi pisennyi repertur yak chynnyk samoidentyfikatsiyi ta samoaktualizatsiyi [Ukrainian song repertoire as a factor of self-identification and self-actualization]. *Art and Education*. No. 3 (113). pp. 51–56. [in Ukrainian].

3. Hrynychuk, I. & Bankovskiy, A. (2021). Instrumentalna muzyka ukrayinskykh kompozytoriv: stylovyi ta repertuaruy aspektu [Instrumental music of Ukrainian composers: stylistic and repertoire aspects]. *New Pedagogical Thought*. No. 2 (106). pp. 148–152. [in Ukrainian].

4. Hrynychuk, I. & Kril, M. (2024). Muzychni proyekty dlya shkolnyariv riznovikovykh hrup: z metodychnoho i tvorchoho dosvidu [Musical projects for schoolchildren of different age groups: from methodical and creative expe-

rience]. *Art and Education*. No. 4 (114). pp. 51–56. [in Ukrainian].

5. Komarovska, O. (2024). Mystetska osvita i formuvannya ukrayinskosti myslennya yak zhytlyeva potreba ukrayintsiv [Art education and the formation of Ukrainian thinking as a vital need of Ukrainians]. *Mystetstvo yak kulturno-osvitniy brend: problemy i priorityty rozvytku* : zbirnyk materialiv I Mizhnarodnoho sympoziumu, prysvyachenoho 70-richchyu chlenstva Ukrayiny v YUNESKO (24–26 kvitnya 2024 roku, m. Chernivtsi). – Art as a Cultural and Educational Brand: Problems and Priorities of Development: Collection of Materials of the 1st International Symposium Dedicated to the 70th Anniversary of Ukraine’s Membership in UNESCO (April 24–26, 2024, Chernivtsi). (Ed.). I.I. Boychuk. Chernivtsi, pp. 474–478. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 17.12.2024

УДК 378.015.31.091.33:[316.77:004.77]:61-057.87]-025.13

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.316622>

Олена Мурзіна, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри медичної фізики, біофізики та вищої математики
Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У ПРОЦЕСІ ДОКЛІНІЧНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ В МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

У статті теоретично обґрунтовано та розроблено модель формування медіакомпетентності майбутніх лікарів у процесі доклінічної професійної підготовки в медичному університеті, розкрито сутність понять “модель” і “модельовання”. Визначення суті та структури медіакомпетентності майбутніх лікарів, аналіз дослідження їхньої медіакомпетентності, врахування особливостей соціуму та чинників, які впливають на її формування у процесі доклінічної професійної підготовки в медичному університеті дали змогу змодельовати педагогічний процес і структурувати його за етапами (теоретико-методологічний, змістовно-процесуальний, критеріально-результативний).

Ключові слова: модель; модельовання; медіа компетентність; медіакомпетентність лікаря; доклінічна професійна підготовка.

Рис. 1. Літ. 9.

Olena Murzina, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the
Medical Physics, Biophysics and Higher Mathematics Department,
Zaporizhzhia State Medical and Pharmaceutical University

THE MODEL OF FORMATION OF MEDIA COMPETENCE OF FUTURE DOCTORS IN THE PROCESS OF PRECLINICAL PROFESSIONAL TRAINING AT THE MEDICAL UNIVERSITY

The article theoretically substantiates and develops the model for the formation of media competence of future doctors in the process of preclinical professional training at the medical university, the meaning of the concepts “model” and “modeling” is revealed. In this research, it is modelled the pedagogical process and its structure by stages (theoretical-methodological, content-procedural, criterion-resultative) taking into account the content and the structure of the media competence of future doctors, study analysis of their media competence, the society peculiarities and the factors that influence media competence formation in the process of preclinical professional training at the medical university.

The theoretical and methodological part reflects the main idea of the content and the main points outlined by the implementation program that provides a more productive approach to understanding the content and contributes to the formation of a certain type of thinking among future doctors. The main principles of training of future doctors and the structure of a doctor’s media competence are presented, the main approaches to the formation of media competence of future doctors in the process of preclinical professional training are considered.